

S vílou Droninkou kolem rybníků do Průhonic

GPS souřadnice: 50.0017029, 14.552897

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části přírodou po rovině kolem krásných rybníků. Výlet je možné jet s kočárkem, na kolech, na odrážedlech i se psy (v obci na vodítku). Projdete ho volným tempem za necelé dvě hodinky.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Z Prahy se dostanete do Průhonic za 15 minut po dálnici D1. Sjedete a ulicemi Hlavní a Újezdskou projedete takřka celou obcí až k penzionu V Holi, naproti kterému je parkoviště.

www.idos.cz

Turistická mapa: [Odkaz na mapy.cz](#)

Parkování: U bývalého penzionu V Holi - zdarma.

WC: V restauracích, které po cestě potkáte.

Možnost občerstvení: Hliněná bašta, Babiččina zahrada, Občerstvení Rozkoš

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Za Šemíkem na Vyšehrad, Do Stínadel za Rychlými šípy, Za tajemstvím do Kunratického lesa, Po stopách Golema atd.

Trasu pro vás prošla: Lucie Nachtigallová.

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do méně známé části Průhonic k sedmi rybníčkům a jeřabinové cestě, která vás dovede do obce se zajímavým jménem Rozkoš. Na trase potkáte několik dětských hřišť, králíčky, kozy, kačenky, ... Nebude zde tolik lidí jako v Průhonickém parku a možná zahlédnete i květinovou vílu Droninku. Hlídá zdejší parky a zahrádky, aby krásně kvetly a těšily nejen své obyvatele, ale také výletníky. Kvůli luštění tajenky si nikam nemusíte kupovat vstupenku. Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí Obecního úřadu Průhonic, a proto je zdarma. :)

Doplňovačka

Vyrážíme na výlet!

Průhonice leží jižně od Prahy v těsné blízkosti dálnice D1. Před hlukem je však chrání uměle navršený zemní val Michovka, takže vás silnice nebude rušit. Do známého Průhonického parku vás dnes nezveme, chceme vám představit klidnější, docela jiná, a přesto krásná průhonická místa.

Zaparkujte tedy u bývalého penzionu V Holi a rozhlédněte se.

Vidí někdo rostlinu chmele? A vidí někdo kravičku z kamínků?

Půjdete doleva po žluté turistické stezce.

Všechno jasné? Můžeme vyrazit!

Z parkoviště vyjdeme doleva do ulice Hlavní. Že jdeme dobře, poznáme podle toho, že na plotě uvidíme zajímavý předmět, který se používá při zimním sportování.

Víte, co máme na mysli?

Jezdíte na hory? A věděli byste, jak se jmenují naše největší?

1. Jak se jmenuje pán našich nejvyšších hor?

Mineme autobusovou zastávku V Holi a pokračujeme uličkou mezi domy do ulice Újezdská. U firmy Izomat přejdeme silnici k restauraci *Hliněná bašta* (často se jí podle pana majitele říká U Hynka).

Restaurace Hliněná bašta je první moderní stavbou z nepálené hlíny v Čechách. Je „uplácaná“ z hlíny z likvidované obecní skládky. Opravdu je to tak. Ovšem stavět z hlíny dnes a v minulosti je rozdíl. Díky moderním technologiím vydrží tahle „hliněnka“ stovky let.

Najdeme tu také cyklostánek (točené pivo, limča, párek v rohlíku a jiné dobroty). Pokud je zavřeno, lze využít terasu u rybníka či restauraci.

Občerstvení si ale určitě nechme na později, až se tudy budeme asi za hodinku vracet. Teď „valíme“ dál. Vydáme se doleva k hřišti a rybníkům.

Před přístupem k Hliněné baště uvidíme zvláštní dopravní značku. Hlásí, že si máme dát pozor na jedno domácí zvířátko. Abychom ho nepřejeli.

2. Které zvíře je na značce?

U Hliněné bašty se nachází dětské hřiště, zvířátka (ovce, kozy, slepice, kohouti, někdy králíci) a také první tři ze sedmi rybníků, které dnes prozkoumáme.

Pojďme se na zvířátka podívat. Řekněte, která poznáváte. Dokázali byste říct, kvůli čemu se které zvíře chová? Jaký je z něj užitek? Vybavíte si, jak se jmenuje mládě ovce? A co jeho tatínek? Jak se jmenuje váš tatínek? Také má rohy? :)

Vyjmenujte alespoň pět zvířat, která mají rohy. (Nemáme na mysli parohy, ale opravdové rohy!) No dobře, můžete vyjmenovat i rohatce z Afriky, Grónska či jiného koutu planety.

Slon to není, Pavlíku, ten má kly, ne rohy! :)

Před sebou vidíme rybníky. U Hliněné bašty jsou dva, jeden je dobře vidět jen ze silnice. Celkem jich za pár chviliek navštívíme sedm. Jako trpaslíků od Sněhurky. Aby se nikomu nepletly, jmenují se První, Druhý, Třetí a tak dále. O rybníky se stará místní spolek rybářů.

Mineme dětské hřiště, i zvířátka, projdeme kolem domu obrostlého břečťanem. Přicházíme k rybníčku, který se jmenuje Třetí. Plovou na něm krásné divoké kačeny. Mají nohy, ale nemají ruce.

Vidíte další dopravní značku? Jaké zvířátko na něm vidíte?

3. Jak se říká jeho předním končetinám?

Věděli byste, kdo je barevnější? Samička, nebo sameček? Je to sameček. Může si totiž dovolit být nápadný. Samička sedí na vajíčkách sama, takže musí být k přehlédnutí. Kačeři o zahřívání vajec nejeví zájem, nevystřídají kačenku ani na chvíli.

Je to skoro stejné jako u lidí. Jen s tím fintěním to bývá přesně naopak. Raději se kráší a zdobí holčičky než kluci. Nebo se pleteme? Jak je to u vás?

Nejkrásněji zbarvení jsou kačeři jen po určitou část roku, v době rozmnožování. Aby se kačenkám líbili. Na podzim o vybarvení částečně přicházejí, začnou se skoro podobat samičkám. Nejspolehlivějším rozlišovacím znamením pro rozpoznaní samce od samice tak zůstává zobák. Samci mají až zářivě žlutý, samice podstatně tmavší.

Procházíme kolem dalších rybníků. Na levé straně jsou domečky s překrásnými zahrádkami. Všechny zahrady, které dnes uvidíme, jsou nádherné. Víte, proč tomu tak je? Řekneme vám tajemství. V Průhonících žije květinová víla Droninka. Skoro nikdo o ní neví. Je totiž plachá a lidí se bojí, takže se snaží, aby ji živá duše neviděla, lidské oko nespatriilo. Její výskyt tudíž není přírodovědci doložen, nenajdete ji v žádné knize ohrožených druhů, a dokonce i ti, kdo o ní vědí, budou tvrdit, že nevědí. Mlčeti zlato!

Droninka miluje rostlinky. Je malinká, vám by byla asi tak ke kolínkům. Má drobná křídýlka, v ruce drží kouzelnou motýčku a poletuje ze zahrady na zahradu, kde se stará, aby květiny krásně kvetly a dělaly radost lidem a včelkám, které je opylují. Droninka má kromě jiných na starosti celý velký Průhonický park, kolem kterého dnes půjdeme. Žije tady už 357 let a někdy – hlavně na jaře – je tak strašně unavená, že si přes den lehne pod voňavý žlutý rododendron a odpočívá. Tak buďte potichoučku, ať ji nezbudíte! Pšššš...

Mezi Třetím a Čtvrtým rybníkem se koukejte pod nohy. Kdo první šlápne na mapu České republiky? A co je na ní zvláštního?

Celé toto místo je zvláštní! Přesně tudy totiž prochází 50. rovnoběžka.

50. rovnoběžka severní šířky je rovnoběžka na povrchu Země, která spojuje místa s zeměpisnou šířkou 50° s. š. Je vzdálena 5 556 km od rovníku a 4 444 km od severního pólu a její délka je 25 731 km.

Pomocí geodetického vyměření byla určena hned tři místa, kudy 50. rovnoběžka v Průhonících prochází – na protihlukovém valu u dálnice nad ulicí Pod Valem I, v ulici U Rybníčků a také u osady Rozkoš na cyklostezce. Dnes ji tedy budeme překračovat ještě jednou.

Na dlažbu byla použita žlutá žula z lomu Mrákotín – stejný materiál, z něhož je také Plečnikův obelisk na Pražském hradě. Samotná rovnoběžka je pak kopírována mosazným páskem s gravírovanými nápisy.

Přicházíme k rybníku Čtvrtý. Proč se stavitelé těchto modrých očí krajiny nenamáhalí s vymýšlením nápaditějších jmen, nevíme. Nejspíš rybníky vznikaly přibližně ve stejné době, takže si rybníkáři říkali: „Teď stavíme první, teď druhý...“ A tak dále. Až se to vžilo natolik, že už nemělo smysl označení měnit, protože by si lidé rybníky pletli. Jaká jména byste rybníkům dali vy? My třeba: Bahňák, Kačák nebo Želvák. Proč Želvák?

Protože jsme v rybníku Čtvrtý zahlédli vodní želvy. Zastavte se na chvíli, možná je také uvidíte. V minulosti je zde vypustil nezodpovědný chovatel, kterému zřejmě doma přerostly přes hlavu. Nebo mu utekly z akvária. Taková želva, to je rychlost! Pro vodní ekosystém představuje tento druh želvy ohrožení. Živí se totiž nejmenšími rybičkami. Smlsne si i na obojživelnících (žáby, mloci) a jejich larvách. Zatím se sice neprokázalo, že by se zatoulané vodní želvy v našich vodách dokázaly rozmnožovat, ale... Podnebí se otepluje, takže je velice pravděpodobné, že k tomu jednou dojde.

Děti, nevypouštějte své želvy do přírody! Ani africké šneky! Ani mamby! Těch my se strašně bojíme. Před několika lety utekla jedovatá mamba zelená nedaleko místa, kde bydlíme, a nebyl to dobrý pocit!

Znáte nějakou písničku nebo básničku o želvách. Třeba tu od Olympiku. Umíte ji?

Když si někdo ... nedá

*Jak se vlastně želva hledá
Ona ho na něco nachytá
I když si to pozděj' vyčítá*

4. Doplňte chybějící slovo do písničky.

Míjíme rybník Pátý. I ten je moc hezký. Zkuste najít na sloupu zbytek cedulky. Které zvíře v něm objevíte?

Vidíte někdo keř jedovatého tisu? Krčí se za stromem, ale nám neunikl. Je jedovatý. Víla Droninka by vám určitě řekla, že jeho jed – taxin – používala často jako vražedný nástroj ve svých detektivkách slavná spisovatelka Agatha Christie.

Jeho tmavě zbarvené jehličí ozdobené drobnými červenými plody působí velmi dekorativně. V kráse tisu ale číhá smrt. Je prudce jedovatý. Celý! Kromě červených dužnatých míšků obalujících semena. Ptáci se však semeny neotráví. Nestráví je, vyjdou z nich s trusem. Běda však, kdyby semínka rozžvýkali. Smrt může nastat už do dvou hodin. Což platí pro všechny živočichy. I pro vás. Prudce jedovaté je také jehličí, jehož požití v minulosti způsobilo mnoho otrav dobytka a koní. Na jedovaté látky neexistuje protijed. Proto také tis z přírody téměř vymizel. Lidé se ho kvůli ohrožení hospodářských zvířat zbavovali. Dnes je zařazen mezi chráněné druhy. V pohanských dobách byl dokonce posvátným stromem. Ceněn byl pro tvrdé dřevo, ze kterého se vyráběly kuše a kopí, vyřezávaly se z něj hudební nástroje a předměty do domácnosti.

Pryč od jedu, šlapeme dál. Mineme rybník Šestý, odbočíme doprava a dostáváme se tím na Kunratickou ulici. Půjdeme nyní kousek po chodníku.

Mineme autobusovou zastávku Tovární a čeká nás poslední dnešní rybník. Jak se jmenuje?

V kolika jazycích dokážou tuto číslovku říci vaši rodiče nebo prarodiče? :)

Pokud máte hlad, posilněte se třeba v ulici Tovární naproti rybníku Šestý v *Babiččině zahradě*. Vytrávit můžete v ulici Pod Jasany na novém dřevěném hřišti s různými prolézačkami. Pobaví se zde děti všech věkových kategorií. Ale upozorňujeme, že ještě nejste ani v polovině výletu, tak se moc neunavte.

U rybníku Sedmý začíná štěrková cyklostezka, která vede podél Kunratické ulice až na tzv. téčko. Cestou potkáte za silnicí krásné šeříky a napravo mnoho a mnoho stromků různých druhů a velikostí.

Asi po 200 metrech uvidíte napravo skupinku krásných břízek? Najděte si každý tu svou a zahrajte si hru *Molekuly, molekuly*.

5. Jak se nazývá květenství břízy?

Dále nás zajímá strom, který má stříšku a stojí hned opodál. Kdo ho najde první? Poznáte dva stromy vedle něj? Jeden má sladké červené plody... Mňam.

Neodbočujeme po štěrkové cestě doprava, ale držíme se ulice Kunratické, stále rovně.

Přicházíme k místu, kde je přes silnici červený chodník. Říká se mu Průhonická brána. Pokračujeme do ulice U Geofyzikálního ústavu. Překročíme tedy opatrně hlavní cestou... Po levé straně už vidíme krásnou kaštanovou alej a za ní Průhonický park. My však jdeme stále rovně.

Nejprve ovšem zamíříme ke křížku.

Přečtěte si nápis (nebo poproste staršího kamaráda, ať ho přečte) a odpovězte na další otázku.

6. Kdo věnoval tento křížek?

Pokud chcete mít štěstí, dotkněte se písmenka L. Kdo tak učiní, určitě na výletě nezakopne a nerozbije si kolínko. To je prokázáno! :)

Než dojdeme podél zdi k cyklostezce, která nás odkloní doprava, máme chvíli říct si něco o zdejším parku. Zatímco si budeme vyprávět, zkuste najít ve zdi rostoucí kapradinku. To je totiž další místo, kde naše víla Droninka často sedává a odpočívá. Netrhat, jen jemně pohlídnit...

Průhonický zámecký park, v němž byla natočena řada pohádek, je jeden z největších přírodně krajinářských parků v Evropě. Má rozlohu 240 hektarů! Všechny v členitém údolí říčky Botič. Do parku se můžete vypravit v kterémkoli ročním období, vždy tu je na co koukat, čím se kochat. Kromě estetického a historického významu je park cenný i dendrologicky. Je zde tak bohatá sbírka domácích a cizokrajných dřevin, že byste ji neprozkoumali ani do konce života. Asi 1600 druhů! Výjimečná je také sbírka rododendronů – 8000 kusů ve 100 druzích.

Jak uvedená čísla napovídají, víla Droninka se tu opravdu doslova nadře.

Park založil v roce 1885 hrabě Arnošt Emanuel Silva-Tarouca a kromě lesa s cizokrajnými dřevinami v něm narazíte také na louky či rozlehlé alpinum na skalách, či spíš skalkách nad Botičem. Pro toulky parkem, který se nachází v nadmořské výšce 280 až 342 m, návštěvníkům slouží 40 km upravených cest.

Pokud tedy budete mít čas a chuť, určitě se do Průhonického parku zajděte podívat. Bude tam sice více lidí než tady a zaplatíte vstupné, ale místo je to krásné! A až budete procházet zámeckým nádvořím, vzpomeňte si případně na autorku tohoto textu, která se zde před 22 lety vdávala. Ach jo, jako by to bylo včera... :)

Projdeme kolem domků, přicházíme na křižovatku cyklostezek. Kdo se vydá vlevo směrem na Kocandu, asi po 2 až 3 kilometrech narazí na domácí zmrzlinářství. Kdo rovně, dojde přibližně za 15 minut k Fun Parku Zdiměřice. My se ale vydáme vpravo, protože tam na nás čeká Rozkoš.

Cestu lemují stromy, jejichž plody znáte jako jeřabiny. Možná z nich na podzim vyrábíte korálky. Stromy se však jmenují jeřáby. Je to jedno z mála slov (podstatných jmen), jež má tři různé významy: stroj, pták a rostlina. Další nás napadá snad jen stolička: malý výkal, zub a židlička.

Znáte ještě nějaké jiné takové slovo? Pokud ano, určitě nám ho napište na veldo@veldo.cz.

Přecházíme most přes zatím ještě malinkatý přítok Botiče. V potok, jak má být, se s přítoky promění až později.

7. Jakou barvu má most?

Snad žádný jiný potok na území Prahy nehrál tak důležitou úlohu v životě lidí jako právě Botič, zvaný též Vinný potok. Od nepaměti stávaly na jeho březích mlýny, většinou jich bylo kolem třiceti. Mlynáři se starali o splavy, udržovali vantroky, čistili náhony. I jejich zásluhou míval potok velmi čistou vodu, kterou místní pivovary (včetně petrovického) užívaly k vaření piva.

Botič pramení severně od Křížkového Újezdce v lese Okrouhlíku na území Čenětic. Protéká místy zalesněným údolím Průhonic, meandruje přes Křeslice do Prahy. Botič je nejdelším pražským potokem, takže se jeho tok vine velmi rozmanitým terénem. Na březích nalezneme jak hustě zastavěné plochy, tak neporušené přírodní lokality. Občas má až dva metry hluboké koryto. Na soutoku s Hostivařskou přehradou dokonce tvoří rozlehlé mokřadní stanoviště. Kromě olše lepkavé rostou na jeho březích např. vrba, jilm, líska nebo svída. Z bylin převládají kopřiva, hluchavka nebo třeba ptačinec.

Vidíte nějaké rostlinky?

U Botiče žije řada zajímavých vodních živočichů, brouků a motýlů. Vyskytují se zde ropucha obecná a zelená. Z ptáků zde můžete spatřit konipase, strakapouda, žlunu, rákosníka či slavíka. V potoce žijí plotice, okouni, kapři, štiky nebo třeba úhoři říční.

Která zvířátka vidíte vy? Zkuste odhrnout trávu, nakouknout do pole, do křoví. Určitě na nějaké natrefíte. Hlavně aby to nebylo klíště! Nebo třeba dříve zmíněná mamba zelená! :)

V řepném oleji poletuje motýlek. Prvním jménem se jmenuje babočka.

8. Jak se jmenuje druhovým jménem?

Poradíme, že je to také hodnost námořníků. A slovo zazní také v pohádce *Jak Mach a Šebestová hlídali dítě*.

Než dojdeme do obce s rozkošným jménem, zazpíváme si, co říkáte!

*My jsme žáci třetí bé,
bereme však na sebe
podobu zajíce, žirafy či krabice.
To je pěkná směsice.*

*Můžem bejt i rohože,
a to všechno protože
vlastníme na krátko utržené sluchátko.
Taky jedno zvířátko.*

Přicházíme na Rozkoš! Strašně dlouho jsme pátrali, jak tato část obce získala své jméno. Ač fantazie, mozkové závity a Google jely na plné obrátky, ničeho jsme se nedopátrali. Necháme tedy vysvětlení, či spíše vymyšlení na vás. Máme jedinou podmínku: Musí to být vysvětlení slušné a mravné! Žádné sprostárničky! :)

Chodník nás vede pěší zónou mezi domy. V druhé části ulice zkuste najít dům č. p. 172. Kdo pozná květinu na číslici? Kdo vidí rytířské přílby? Kdo by chtěl být rytířem? Kdo slunečnicí? A kdo vyzobanou slunečnicí? :)

Dorazili jsme opět ke Kunratické ulici. Když ji přejdeme, na druhé straně uvidíme rychlé občerstvení (limča, langoš, párek v rohlíku).

Cestu přejdeme, vydáme se pár metrů doprava a po žluté značce vstoupíme do ulice K Holi. Napravo vidíme krásnou vistárii, fialově kvetoucí polokeř, jehož stonek dokáže klidně zvednout tašky ze střechy nebo zničit altán. Musí se proto pěstovat s rozvahou a hlídat. (Něco o tom víme!)

Na konci ulice uvidíme napravo na zídce tři barevné obdélníčky s různými čísly.

9. Jakou barvu mají dva spodní?

Cyklosztezka nás vede mezi poli. Za chvíli nás odvede až k parkovišti u Hliněné bašty, kde ovšem náš výlet neskončí!

Na obzoru vidíme známý zámek, kde se natáčely oblíbené pohádky *S čerty nejsou žerty* nebo třeba *Koloběžka první*.

Pokud máte chuť, můžete si přečíst něco o jeho historii. Kdo si nechce číst, může se pokusit objevit nalevo v poli polorozpadlý posed (ale jen očima, určitě k němu nechodte). Nebo běžet napřed a zkontrolovat, zda se u zvířátek u Hliněné bašty nic nezměnilo. Případně zavzpomínat na hlášky z čertí pohádky.

Petr Máchal: „Tak dobře, já se půjdu obětovat do hospody a ty zatím hlídej venku.“

Čert Janek: „Ty seš hodnej.“

Kaprál: „Je to rebel! Při zatýkání tři vojáky těžce zranil, dva zhmoždil a jednoho zesměšnil.“

Potěšený Lucifer o Dorotě Máchalové: „Je to dobrý - klesá! Strhla nám váhu!“

Princ strašpytel: „Já to řeknu tatínkovi a ten vám vyhlásí válku.“

Kaprál: „Máchale, spadlo ti to! Asi vítr...“

Vzpomenete si ještě na nějaké jiné? Také je to vaše oblíbená pohádka?

10. Jak se jmenuje místo, kde žijí čerti?

Současná podoba zámku Průhonice je výsledkem řady přestaveb původně středověkého gotického hrádka, zbudovaného na skalnatém ostrohu nad potokem Botič. Vyrostl v sousedství románského panského sídla, z něž se dochoval pouze románský kostelík Narození Panny Marie. První písemné zprávy o vlastnících Průhonic pocházejí ze 13. století. Vystředili se zde majitelé Zdislav z Průhonic, Bohuslav z Průhonic, páni z Říčana a pražští měšťané. Počátkem 15. století získali Průhonice vladykové z Dubče. (V té době tu pravděpodobně stála opevněná tvrz, jejíž podoba se nedochovala.) Od počátku 17. století tu sídlil Andreas Hannewald z Eckendorfu, bývalý tajný rada císaře Rudolfa II. V této době byly součástí průhonického panství pivovar, zahrady, štěpnice i prosperující ves s krčmou a kovárnou. Za třicetileté války byly Průhonice zničeny. Obnovili je až císařský rada rytíř Antonio Binago a jeho syn Augustin a dále jezuité, kteří zde hospodařili v letech 1669 až 1685. K zámku rovněž náležela okrasná zahrada s oranžerií a bohatě osázená ovocná zahrada. Ke konci

18. století Průhonice jako panské sídlo upadaly. Zámecký celek sloužil převážně k hospodářským účelům. Rozsáhlou přestavbu zámku v klasicistním slohu s navrácením jeho sídelní funkce zahájil po roce 1800 nový majitel Jan Nepomuk hrabě Nostic-Rieneck. V držení Nostic-Rienecků zůstaly Průhonice po celé 19. století. Po úmrtí Jana Nepomuka v roce 1840 zdědil panství jeho syn Albert, po něm přešel majetek na jedinou dceru Marii Antonii Gabrielu. Jejím sňatkem s hrabětem Arnoštem Emanuelem Silva-Taroucou v roce 1885 začala v historii Průhonic nová epocha.

Arnošt Emanuel našel v Průhonicích nový domov a krajinu předurčenou k založení rozsáhlého parku. Přestavbu skromného zámku na sídlo v tehdy módním stylu české novorenesance svěřil Arnošt Emanuel šestadvacetiletému, tedy jen o půl roku staršímu Jiřímu Stibralovi. Průhonický zámek byl původně čtyřkřídlovou stavbou pevnostního charakteru s centrálním nádvořím. Jiří Stibral stál před úkolem vytvořit z nepříliš zajímavé „kostky“ starých budov architektonickou dominantu parku. Přestavba probíhala v letech 1889 až 1893. V roce 1927 však pro hospodářské potíže prodal hrabě Silva Tarouca zámek i park Československému státu.

V současnosti je zámek veřejnosti nepřístupný. Sídlí v něm Botanický ústav Akademie věd ČR, který se zabývá výzkumem rostlin a vegetace.

Jen v části interiéru západního křídla přístupné z Malého nádvoří byla zřízena stálá expozice s názvem Průhonický zámek a park – dílo přírody a lidského ducha. Je věnovaná právě zakladateli parku hraběti Taroucovi. Součástí expozice jsou informace o historii panství, o portugalském rodu Silva-Tarouca a jeho působení v Čechách, o přestavbě zámku, jeho tvůrcích, a především o založení parku. Je zde zdokumentováno období budování parku, hlavní myšlenky jeho tvůrce i další významný počín v oblasti dendrologie – založení Dendrologické společnosti.

A jsme u Hliněné bašty!

Vydejme se nyní vlevo směrem na Komárov, což je označení celé čtvrti včetně lesíku u rybníka Komárov.

Půjdeme hned první ulicí Polní doprava a pak postupně Luční a Jetelovou. Pokud se na tento výlet nevydáte v zimě, můžete stejně jako my obdivovat přenáherně udržované okrasné zahrady u domů.

Jako by se Průhonický park přesunul až sem. Magnólie, javory, popínavé růže, klematisy a desítky druhů různě barevných rododendronů, kam se podíváme! Něco překrásného. Tady se naše víla vyřádí!

Úplně ji vidíme, jak mává kouzelnou motyčkou a probouzí žluté, růžové a bílé kvítky, aby dělaly radost a provoněly vzduch až k zámku. Na podzim zase barví lístečky a pomáhá přírodu uložit k zimnímu spánku.

Kdo by chtěl být vílou a létat z květu na květ? A komu by stačilo létat jako zahradník nebo zahradnice mezi záhony po skleníku?

Z Jetelové ulice ostře odbočíme doprava. Po pár metrech se rozhodneme:

a) Zda se zajdeme podívat na odpočinkové místo, houpačku a rybník Komárov. To je cesta doleva a procházka na dalších 10 minut. Pak se vracíme sem.

b) Zda se budeme držet červené turistické značky a půjdeme rovnou doprava.

Cesta vede příjemným lesíkem, šumí tu Botič a nechybějí lavičky. Také je zde ovšem menší bažinka, které využil náš zlobivý pes Argo a vyválel se v ní, aby si zchladil břicho. My si pak museli ovívat nosíky, protože v autě smrděl jako tchoř! :)

Jdeme po červené, ta nás přivede do ulice U Botiče, ze které odbočíme po Hlavní až k bývalé restauraci V Holi.

Zde na vás čeká poslední dnešní otázka. Pokud jste pozorně naslouchali, velmi lehká. Poslouchali?

11. Jak se jmenuje zdejší víla?

Vzpomenete si? Jestli ano, kouká na vás z tajenky zvláštní slovo. Skoro jako by z něj vycházelo vílino jméno. Je to tak! Je to vílina nejmilejší rostlinka, která je pro ni postýlkou, schovkou, živobytím, spíží i potěšením.

Tyto keře, někdy nazývané nepříliš vžitým názvem pěnišníky, jsou nesmírně zajímavé rostliny obrovského rodu s více než tisícovkou druhů. Jsou rozšířené po celé severní polokouli. Pocházejí z Himálají, kde roste nejvíc druhů. Jejich vzhled bývá

různý. Najdeme mezi nimi jak přes 20 metrů vysoké stromy, tak sotva dvacetimetrové keříky. Druhy stále zelené i opadavé, jimž nepřesně říkáme azalky. V tropech dokonce i druhy, které neraší v zemi, ale na jiných rostlinách. Třeba na větvích. Nehodí se do každé zahrady, jsou vybíravé. Daří se jim jen tam, kde najdou vhodné podmínky. Základem je vlhkost! Pokud neodoláte a pár květů si utrhnete do dlaně, dávejte si pozor. Rododendrony jsou jedovaté! Nejjedovatější jsou údajně právě květy. Některé domorodé kmeny v Asii je smíchané s vařenými sladkými bramborami používají k trávení krys. Nepatří proto do rukou dětem.

Do cíle už je to jen kousek. Pokud jste pozorně naslouchali, máte vyplněnou tajenku. Doufáme, že se vám výlet s tajenkou líbil, přejeeme šťastnou cestu domů a třeba zase někdy na shledanou!

Vyprávění na závěr:

K Průhonicím neodmyslitelně patří jméno Emanuel Silva-Tarouca. Protože je jeho život nesmírně zajímavý, nechceme ho krátit. Ale také nechceme otravovat nemilovníky historie, takže povídání o hraběti přidáváme jako cílový bonus pro zájemce.

Arnošt Emanuel hrabě Silva-Tarouca byl český šlechtic, právník, dendrolog a politik, rytíř řádu svatého Jiří. V letech 1917 až 1918 byl posledním ministrem zemědělství Předlitavska.

Narodil v roce 1860 v Čechách pod Kosířem do vlivné, původem portugalské šlechtické rodiny Silva-Tarouců. Arnošt samozřejmě záhy po narození dostal bohatou nadílku jmen. Slyšel na *vévoda Tellez da Sylva, markýz ze Strévi a Saccabonello* a tak dále. Ve čtyřech letech mu zemřela maminka, ve dvanácti tatínek. Jeho poručíkem se stal moravský šlechtic a politik Egbert Belcredi. V roce 1885 se Arnošt seznámil s komtesou Marií Antoníí, říšskou hraběnkou Nostic-Rieneck. Byla velmi bohatá, mimo jiné vlastnila park v Průhonicích. V současnosti je zapsán na seznamu UNESCO, tehdy byl ale poněkud zanedbaný. Vidina sňatku s krásnou, a navíc movitou ženou byla pro Arnošta lákavá. Proč by si ho ale měla vzít, když byl chudý jako kostelní myš? Naštěstí pro Arnošta se Marie Antonie dopustila na svou dobu neodpuštělného prohřešku – ve svých dvaadvaceti letech byla svobodnou matkou. Což byla tehdy taková hanba, že i Arnošt váhal... Průhonice však společenský hendikep překonaly. Arnošt do nich byl pozván v květnu 1885, do baru se rázem zamiloval a 16. června se v kapli Narození Panny Marie v Průhonicích konala svatba. Měli sedm dětí. Arnošt byl vzděláním právník, ale táhlo ho to k přírodě a krajině, dendrologii a botanice. Díky sňatku mu patřily Trmice, Řehlovice, Velké Žernoseky, Vrchnice a Průhonice. Průhonický zámek přestavěl ve stylu české renesance a v jeho okolí založil zámecký park Průhonice coby modelový krajinářský řešený komplex. I když neměl dendrologické vzdělání, dosáhl v tomto oboru značných znalostí a publikoval odborné knihy. Od roku 1908 byl prezidentem Dendrologické společnosti Rakousko-Uherska. Roku 1895 se stal čestným předsedou Národopisné výstavy v Praze. Dlouhodobě byl aktivní v politice: Ve volbách roku 1891 byl zvolen poslancem Říšské rady, kde reprezentoval velkostatkářskou kurii v Čechách. V roce 1907 byl povolán do Panské sněmovny, kde setrval až do zániku Rakouska-Uherska. Jeho politická kariéra vyvrcholila v posledních měsících monarchie, když se ve vládě Ernsta Seidlera stal 30. srpna 1917 ministrem zemědělství Předlitavska. Ještě během roku 1918 se o něm dokonce uvažovalo jako o možném předsedovi vídeňské vlády.

Ve dvacátých letech udržoval a zveleboval park, byl předsedou Československé dendrologické společnosti, publikoval dendrologické a sadovnické studie. Pro hospodářské potíže, které mu způsobila I. pozemková reforma, při níž došlo k zestátnění rodinných hnědouhelných dolů, se v roce 1927 rozhodl park a panství Průhonice prodat Československému státu. Důvody však byly i rodinné. Potomků měl sice dostatek, ale žádný z nich se nechtěl o park a zámek starat.

Syn Josef, který měl pokračovat v otcově díle a parku zajistit kvalifikovanou péči, padl v roce 1917 v první světové válce. Vdané dcery následovaly své manžely. Z mladších sourozenců byl jeden syn řádový kněz, druhý filozof – bonviván. A nejmladší dcera, řádová ošetřovatelka, chápala službu Bohu i lidem jako životní poslání. Nezbyvalo než prodat...

V létě roku 1936 se hrabě vypravil do Německa na zámek Schweigern, kde byla provdaná jeho třetí dcera Anna, na svatbu vnučky. Týden před svatbou jej při čtení ranního tisku ranila mrtvice. Není známo, která zpráva byla bezprostřední příčinou jeho mozkové příhody, jisté však je, že už byla tehdejší evropská politická scéna silně poznamenána vzestupem fašismu. Předkové hraběte pocházeli z Portugalska, proto dění v této zemi sledovali. A Portugalsko sousedí se Španělskem, kde se na jaře roku 1936 dostal k moci fašistický generál Franco. V létě Španělsko začalo zbrojit, zbraně mu tajně dodávalo Portugalsko. Můžeme se pouze domnívat, že se hrabě dočetl o těchto právě odhalených skutečnostech, které mu 15. 8. 1936 přivodily smrt.

Potomci tohoto významného muže se zajímají o bývalé panství i osobu pana hraběte a jsou v kontaktu se zastupiteli Průhonic do dnešních dnů.

